

„Nagy ez a titok”

*Marko Ivan Rupnik atya meditációja
a Családok X. Világtalálkozójának képéről*

A család önmagában a természet szerinti létezéshez tartozik. Tudjuk, hogy az állatvilágban is vannak családok. Még a madaraknak és a halaknak is van családjuk. A család tehát az élőlények létmódját fejezi ki, olyasvalami, ami a teremtett világ természetéhez tartozik.

De hitünk, keresztény hagyományunk szerint ez nem így van, mert a keresztség által mi, keresztények új életet kapunk, olyan életet, amely nem a természeti létezés szerinti, hanem az Istenhez tartozás szerinti élet. Isten a saját létmódjában részesít bennünket.

Számunkra, keresztények számára a család egy szentségnek, a házasságnak a kifejeződése. És ez teljesen megváltoztatja jelentését, mert egy szentség mindig átalakítást jelent. A Szentlélek a természetes életen belül viszi végbe a létmód átalakítását. És ezt úgy teszi, hogy átformálja a természetes életet, nem megtagadja, hanem elfogadja és átalakítja, mert az elsőbbség már nem a természeté, hanem a kapcsolaté.

Így hát elgondolkodtam, miből induljak ki, hogy képet fessek a családok e nagy találkozója alkalmából. Azt tartottam fontosnak, hogy a családnak az Egyház szerinti, a keresztség szerinti, a Krisztusban való élet szerinti, az új ember szerinti újdonságát mutassam meg. Így jutott eszembe a nagy szír egyházatya, *Sarugi Szent Jakab*, aki „Mózes fátyláról” beszél.

Szent Jakab gyönyörű verses homíliát tartott a Teremtés könyvének arról a szakaszáról, amely azt mondja, hogy „Isten megteremtette a férfit és a nőt”, majd azzal folytatja, hogy „a férfi elhagyja apját és anyját,

egybekel feleségével, hogy kettőből teljesen egy váljon”, vagyis egyetlen valóság, egyetlen test. *Sarugi Szent Jakab* azt mondja, hogy Mózes igen, egy férfiről és egy nőről beszélt, de ő már meglátott egy mélyebb valóságot, amelyről azonban nem mert beszélni. Ezért fátylat borított rá, hogy senki se láthassa igazán, mit is szemléltek szemei. Miért? Mert az emberiség még nem állt készen arra, hogy ezt a nagy titkot befogadja.

Mivel a férfi és a nő egymásra találásáról van szó, a kánai menyegző képét választottam. Bölcsességi szövegekből – például *Jézus, Sirák fia* könyvéből – tudjuk, hogy a bor adja az élet ízét, mert a bor a szerelem, mely az emberi lét értelmét hordozza. Tehát a kánai jelenetben, amikor Mária azt mondja: „Nincs több boruk”, abban a pillanatban Mária valójában azt mondja Krisztusnak: „Ezek házások, de már nincs meg a Szerelmük.”

És mivel a férfi és nő képében az Isten és ember közötti kapcsolatot látták (gondoljunk csak az *Énekek énekére*), ebből a szakaszból azt láthatjuk, hogy az ember és Isten közötti kapcsolat kimerült, azaz már nem él, már nem a Szeretetre épül.

A patrisztikus hagyomány ugyanis a hat kőkorszóban Mózes törvényét látja, amely a megtisztulást szolgálta. De a hat korszó üres. Ráadásul kőből készültek. Gyakorlatilag tehát a kánai menyegző epizódjában hatalmas előrelépés történik az ember és Isten közötti kapcsolatban: a kívülről jövő és egyre inkább moralistán olvasott és értelmezett törvényen alapuló kapcsolat véget ér, és egy új kapcsolat jelenik meg Isten és ember között, amely az Atya és a Fiú közötti kapcsolat, s ebben mindazok részesülnek, akik a Fiú életét magukévé teszik.

Ez olyan kapcsolat, amely valóban a Szeretetre épül, és a Szeretet kifejeződésévé válik. Vettem tehát a kánai menyegző képét, és elmentem *Sarugi Szent Jakab*hoz.

Aki egy kicsit is ért az ókeresztény ikonográfiához, egyből felismeri Szent Pál arcát ebben a lakodalmi szolgában. Valaki mondhatná: „De mi köze Szent Pálnak a kánai menyegzőhöz, hiszen Pál nem is volt jelen a galileai Kánában tartott menyegzőn?” Igenis, sok köze van! Lássuk csak! Szeretnék felolvasni néhány részletet *Sarugi Szent Jakab*tól.

Azt mondtam, hogy Mózes elfedte ezt a képet. *Jakab* azt mondja: „*Mózes próféta azért vezette be a férfiről és feleségéről szóló beszámolót, / mert rajtuk keresztül Krisztusról és az ő Egyházáról beszél. / Mózes a prófétálás elragadtatott szemével Krisztust látta, / és azt, ahogy ő és Egyháza egyek lesznek a keresztség vizében; / látta, ahogy Krisztus magára ölti őt a szűzi méhben / és ahogy az Egyház magára ölti őt a keresztség vizében.*” Félelmetes ez a csere! Isten Fia megtestesül, emberré lesz, hogy majd a keresztség vizében kinyilvánuljon a Krisztusba öltözött ember. „...*a Völegény és a Menyasszony lelkileg eggyé váltak, / és róluk írta Mózes: »Ketten eggyé lesznek.« Akkor Mózes, nyilvánvalóan fátyolosan, Krisztust látta, és férfinak nevezte, / és az Egyházat is látta, és asszornynak nevezte.*” Félelmetes: férfinak nevezte azt, aki Krisztus volt, a Krisztus által felvett emberséget pedig Egyháznak. „*És mivel fátyol volt ráterítve, / senki sem tudta, mi volt az a nagy festmény, vagy kit ábrázolt.*” De most jön a legszebb.

„*A menyegzői lakoma után [azaz Krisztus húsvétja után] Pál bement, és látta / a rájuk terített fátylat, megfogta és elhúzta a szép párról. / Így fedezte fel és tárta fel az egész világnak Krisztust és az ő Egyházát, / amelyet Mózes próféta előre jelzett prófécijában. / Az apostol reszketve kiáltotta: »Nagy ez a titok«, / és elkezdte megmutatni, mi volt az eltakart kép: / »A prófétai írásokban 'férfinak és nőnek' nevezett személyekben / Krisztust és az ő Egyházát ismerem fel, kettejüket, akik egyek.« / A fátyol Mózes arcáról most lekerült; / jöjjetek mindnyájan, és lássátok a soha el nem fáradó ragyogást; / az egykor elfátyolozott nagy titok most napvilágra került. / Örvendezzen a násznép a gyönyörű Völegényben és Menyasszonyban! / Ő odaadta magát neki, és egy szegény leánytól született, / magáévá tette, ő pedig hozzá kötötte magát, és vele örül. / Ő alászállt a mélységbe, és a magasságba emelte az alázatos leányt, / mert ők egyek, és ahol a férfi van, ott van a nő is vele. / A nagy Pál, az a nagy mélység az apostolok között, / kifejtette a titkot, amely most már világosan el van mondva. / A nagy szépség, mely eleddig fátyollal takart volt, most napvilágra került, / és a világ minden népe meglátta ragyogását. / A megígért Völegény egy új méhbe vezette a nap leányát, / és a keresztség próbavizei vajúdtak és megszülték őt: / a Völegény a vízben maradt és hívta őt: az leereszkedett, magára öltötte őt, és feljött; / az eucharishtiában magába fogadta őt, és így igazolódott Mózes szava, hogy tudniillik a kettő egy lesz. / A vízből származik a menyasszony és a völegény tisztaságos és szent egybekelése, / akik a keresztség szellemében egyesültek. / A nők nem úgy egyesülnek férjükkel, / mint ahogy az Egyház*

egyedül Isten Fiával. / Melyik vőlegény hal meg menyasszonyáért a mi Urunkon kívül? / Melyik menyasszony választott férjéül megölt férfit? / Ki adta már a világ kezdete óta vérét nászajándékkul / a Megfeszítetten kívül, aki saját sebeivel pecsételte meg a házasságot? / Ki látott már holttestet a lakodalom közepén, / akit a menyasszony ölelget, és azt várja, hogy vigasztalja meg őt? / Ezen kívül melyik lakodalomban törték meg / a vőlegény testét a vendégeknek más étel helyett? / A halál elválasztja a feleségeket férjeiktől, / de itt a halál az, ami ezt a Menyasszonyt a Szerelmesével egyesíti! / A Vőlegény meghalt a kereszten, és testét odaadta megdicsőült Menyasszonyának, / aki megragadja, és mindennap eszi az asztalánál. / A Vőlegény megnyitotta oldalát, és a poharát szent vérehez emelte, / hogy Menyasszonyának adja meginni, hogy az elfelejtse sok bálványát. / A Menyasszony megkenete őt olajjal, a vízben magára öltötte, a kenyérben elfogyasztotta, / a borral megitta, hogy a világ megtudhassa, hogy ők ketten egyek. / A Vőlegény meghalt a kereszten, de a Menyasszony nem cserélte el másra; / hanem tele van szeretettel halála iránt, mert tudja, hogy halála által kapott életet.” (Sarugi Szent Jakab)

Döbbenetes tény, hogy a férfi és a nő a házasság szentségében beolttatik Isten Fiának az emberiséggel, az Egyházzal való egységébe. Krisztus soha többé nem lesz test nélkül, de itt a dicsőséges testről, a feltámadott testről van szó. A házasság tehát részese ennek az Isten és ember közötti felbonthatatlan és szétszakíthatatlan egységnek.

Kissé átalakítva *Aranyszájú Szent János* szavait idézem, aki olyasmit állít, amit ma talán sokan vitatnának. Azt mondja, hogy a házasság szentsége a szüzesség útját követő megszentelt személyek számára is tanúságtétel. Azt tanúsítja ugyanis számukra, amit talán nem is érthetnek meg azonnal, nevezetesen, hogy a házasság Krisztusnak a Menyasszonyával, Krisztusnak az Egyházzal való egységét valósítja meg és fejezi ki az életben és a történelemben. Ezért a házások révén a megszentelt személyek is megértik, hogy keresztségi hivatásuknak köszönhetően ők is részesülnek Krisztusnak, Isten Fiának és az emberiségnek ebben az egységében.

Úgy gondolom, *Nyikolaj Bergyajev*nek nagyszerű mondanivalója van ebben a történelmi korban. Egyszer azt írta, hogy a keresztény hagyományban a házasságot még nem fedeztük fel teljes mélységében, mert túl gyorsan azonosítottuk a családdal, de a természet szerint. Remélem, hogy ezen a szövegen és ezen a kis képen keresztül megérthetjük, hogy számunkra, keresztények számára a család a szentség kifejeződése, és hogy egyházi dimenziója van, s ezért elválaszthatatlan az Egyháztól. Benne a vér köteléke nem versenyezhet a Krisztus vérében való részesedésünkkel, akkor sem, ha könnyen megesik, hogy a természet vére győz, nem pedig az eucharisztia vére. De ahogy egy másik nagy atya, *Nikolaosz Kabaszilas* mondja: „Valóságosan vérrokonai vagyunk Krisztusnak.” A szülők adták nekünk a vért, de a mi vérünk nem a szülők vére. Amint átadták nekünk, vérünk már nem az övék. Mi ugyanis az életből táplálkozunk, vagyis Krisztus véréből, mely a miénk lesz.

A keresztények számára tehát a család a szentség és az egyháziasság kifejeződése, és megmutatja ebben a világban, hogyan él az ember, ha egyesül Istennel. A család Krisztus isteni emberségének kifejeződésévé válik.

(Fordította: Tőzsér Endre SP)